

5. Dinî Yayınlar Kongresi, Kadın Konulu Dinî Yayınlar (02-04 Aralık 2011), Diyanet İşleri Başkanlığı, Dinî Yayınlar Genel Müdürlüğü, Ankara

Yrd.Doç.Dr. Yenal ÜNAL

Bartın Ü. Edebiyat Fakültesi Tarih bölümü

yenalunal@yahoo.com.

Diyanet İşleri Başkanlığı'nca Ankara'da düzenlenen 5. Dinî Yayınlar Kongresi 02-04 Aralık 2011 tarihleri arasında gerçekleştirilmiştir. Dedeman Oteli ana salonunda yapılan etkinliğe, Diyanet İşleri Başkanlığı, üniversiteler, yayınevleri ve gazetelerden aralarında Prof. Dr. Ali Birinci, Ahmet Turan Alkan, Ayşe Böhürler, Fatma Barbarosoğlu, Afet Ilgaz'ın da bulunduğu çok sayıda editör, yazar, araştırmacı ve akademisyen katılmıştır.

Ana teması kadın konulu yayınlar olan kongre toplam altı oturumla gerçekleştirilmiştir. Kongrenin birinci oturumunda "Kadın Konulu Yayınların Tarihsel Süreci", ikinci oturumda "Kadın Konulu Dinî Neşriyat", üçüncü bölümde "Kadın Konulu Dinî Yayınlarındaki Sorunlar", dördüncü oturumda "Kadın Konulu Dinî Yayıncılıkta Gelecek İçin Perspektifler" konuları üzerinde durulmuş; beşinci oturumda "Katılımcı Değerlendirmeleri" ve altıncı oturumda "Genel Değerlendirmeler" yapılarak kongre bitirilmiştir.

Bu ana başlıklar altında kongreye katılan tebliğciler ortalama on beşer dakika süreyle hazırladıkları çalışmalarını izleyicilere sunmuşlar; tebliğlerin bitirilmesinden sonra her oturum sonunda ilgili konulara göre seçilmiş müzakereciler beşer dakika süreyle sunulan tebliğleri değerlendirmişlerdir.

Kongre boyunca bu sistem takip edilmekle birlikte birçok müzakereci kendilerine tanınan beşer dakika konuşma süresini oldukça aşarak kimi zaman tebliği sunan araştırmacılardan daha fazla zaman kullanmışlardır ki bu da kongrenin eleştirilmesi gereken en önemli noktalarından biridir. Oturumları yöneten oturum başkanları sevk ve idareyi yerinde sağlayamamışlardır.

Kongrenin ilk oturumunda en genel hatlarıyla İslamiyet'in ilk yıllarından Cumhuriyet dönemine kadar, İslam kültürü açısından kadının anlam ve öneminden bahsedilmiştir. Bu oturumda Arap, Fars ve Türk edebiyatında kadın imgesinin oldukça zengin bir birikime sahip olduğu belirtilerek, Osmanlı ve daha önceki dönemlerde İslamî kadın yazınının; o dönemde Batı dünyasındaki kadın edebiyatından çok daha zengin olduğu konusunda uzlaşmaya varılmıştır.

Osmanlı dönemi adına Ahmet Cevdet Paşa'nın kızı ve 19. yüzyılın önemli simalarından biri olan Fatma Aliye Hanım'ın düşünce ve edebiyat dünyası üzerinde durulmuştur.

Üzerinde ağırlıklı olarak durulan konulardan biri de 20. yüzyıla kadar olan dönemde İslam kültür ve medeniyeti çevresinde yetişen kadın ve erkek şairlerin neden romana değil de şiire önem verdiği hususudur. Tartışmacılar bu konuyu şöyle değerlendirmişlerdir: “Müslümanların kutsal kitabı Kur'an-ı Kerim gerçek ve ebedi dünyayı zaten Müslümanlara anlatmaktadır. Dolayısıyla şair ve yazarlar roman edebi türüne yönelerek yeni bir alternatif dünya kurma ihtiyacını hissetmemişlerdir. Çünkü Kur'an-ı Kerim'de Allah'ın kurduğu ve şekillendirdiği dünya zaten her şeyin aslı ve özetidir.”

Oturumun en önemli konularından biri de 19. yüzyıla kadar olan süreçte fıkıh, tefsir ve hadis kaynaklarına göre İslam kültüründe kadın imgesinin değerlendirilmesidir. Yine bu bölümün son tebliğinde Osmanlı döneminden Cumhuriyet dönemine geçişte kadının sosyolojik gelişimi tartışılmıştır. Ancak bu oturumun hemen hemen hiçbir bölümünde kadın konulu dinî yayınlara değinilmemiştir.

“Kadın Konulu Dinî Neşriyat” adlı ikinci oturumda birinci oturuma nazaran yayıncılık sektörü üzerinde daha fazla durulmuştur. Özellikle 1970'lerden sonra popüler hâle gelen hidayet romanları ve bu romanların öncülerinden Hekimoğlu İsmail, Şule Yüksel Şenler ve Emine Şenlikoğlu'nun Türk edebiyatına etkileri irdelenmiştir. Yine bu oturumda “Türk Sinemasında Anadolu Kadını” adlı bir tebliğ sunulmuş ve özellikle kırsal kesim kadınının Türk sinemasına girişi hakkında değerlendirmeler yapılmıştır. Bir başka tebliğde de dinî kıssa ve hisselerden kadın konusunun açıklanabilmesi için örnekler sunulmuştur.

Üçüncü oturumda kadın ve edebiyat, Batıda yapılan yayımların Müslüman kadın algısına etkileri, kadın yayınlarında popüler dil ve Kemalizm'in Türk kadınına bakışı tartışılmıştır.

“Kadın Konulu Dinî Yayıncılıkta Gelecek İçin Perspektifler” başlıklı dördüncü oturum, kongrenin genel amacına uygun olarak gerçekleştirilen en önemli bölümüdür. Bu oturumda son yıllarda yayıncılık sektörünün gelişimi, kat ettiği önemli aşamalar, kadınlar üzerine yapılan yayınların gelişimi ve bu çeşit yayınları geleceği, İslamî nitelikli kadın dergiler ile Diyanet İşleri Başkanlığı'nın kadınlar üzerine yaptığı yayınlar gündeme gelmiştir.

Bu oturumda Editör Esra Ürkmez tarafından sunulan “Kadın Okuyucu Profili ve Kadın Yayınlarının Arz Talep İlişkisi” adlı tebliğde son yıllarda Kültür ve Turizm Bakanlığı (Kütüphaneler ve Yayımlar Genel Müdürlüğü) öncülüğünde uygulanan yayın politikaları sayesinde yayıncılık sektörünün hızla ileriye gittiği belirtilmiştir. Esra Ürkmez'e göre Kültür ve Turizm Bakanlığı'nın yapmış olduğu “Türkiye

Okuma Haritası” adlı proje ile Türk okuyucu profili gün yüzüne çıkarılmıştır. Tebliğde ayrıca okuyucuların halk kütüphanelerini çok az kullandığı ya da bu kütüphanelerin varlığından hiç haberdar olmadığı tespitinde bulunulmuştur. Sayın Ürkmez’in yapmış olduğu en ilginç tespitlerden biri de İslamî nitelikli yayınlara ilgi duyan kitle içerisinde en çok kitap satın alan kesimin ilkokul mezunlarının olduğu; üniversite mezunlarının kitap satın alımı yüzdelerinin oldukça düşük olduğu tespitidir.

Editör-Yazar Emine Eroğlu da sunduğu tebliğde küreselleşen dünyada Türkiye’nin yayıncılık alanında kendini gösterebilmesi için kitap fuarlarına daha fazla önem vermesi gerektiği ve son yıllarda da bu amacın gerçeğe başlandığı konusunda değerlendirmelerde bulunmuştur. Bu oturumda yine Diyanet İşleri Başkanlığı’nın kadın ve aile kavramları üzerine yaptığı yayınlar tanıtılmıştır.

Kongrenin beşinci ve altıncı bölümlerinde katılımcı görüşleri ve genel değerlendirmelerde bulunulmuştur. Yazar ve akademisyen çevrelerinden kongreye katılan kişilerin yaptığı genel tespitlerin ardından kongre bitirilmiştir.

5. Dinî Yayınlar Kongresi oldukça zengin içerikli tebliğlerden oluşturulmuş ve küçümsenemeyecek bir katılımcı ve dinleyici kitlesiyle birlikte gerçeleştirilmiştir. Kongrede birbirinden ilginç konular üzerine yapılan araştırma sonuçları sunulmuştur. Bu yönüyle kongrenin verimli geçtiği söylenebilir.

Ancak tebliğlerde zaman zaman kongrenin ana konusuyla ilgili olmayan birçok konu üzerinde de durulduğu görölmüştür. Kongreye müzakereci olarak katılanların yaptığı birçok gözlem, inceleme ve değerlendirmenin tebliğ sunanlarınkinden çok daha titiz araştırmalar olduğu gözlemlenmiştir. Dolayısıyla bu tür kongrelere tebliğci olarak katılacak bilim adamı ve yazarların önceden daha ince bir çalışmayla tespit edilmesi gerektiği kanaatindeyiz.